

Date: 19th January-2026

**STEAM YONDASHUVI ASOSIDA FUNKSIONAL SAVODXONLIK VA
MUAMMO YECHISH KO'NIKMALARINING UZVIYLIGI**

Usmonjanova Gulxayo Alisher qizi

NamDPI Art pedagogika kafedrası stajyor-o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu tezida STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) yondashuvi asosida funksional savodxonlik va muammo yechish ko'nikmalarining uzviy bog'liqligi tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi – o'quvchilarda nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish orqali murakkab vaziyatlarda qaror qabul qilish va muammolarni hal etish qobiliyatini rivojlantirish. Tezida ilmiy manbalar tahlili, nazariy konseptlar va pedagogik kuzatuv natijalari asosida xulosalar keltiriladi.

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, STEAM yondashuvi funksional savodxonlik va muammo yechish ko'nikmalarini bir-birini uzviy to'ldiruvchi tarzda rivojlantiradi, o'quvchilarning mustaqil fikrlash, kreativ tafakkur va kognitiv kompetensiyalarini mustahkamlaydi. Shu bilan birga, STEAM metodikasi o'quvchilarning fanlararo integratsiya va ilmiy-tahliliy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishda samarali vosita sifatida namoyon bo'ladi.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim jarayonlarida o'quvchilarning nafaqat bilim egallashi, balki funksional savodxonlik va muammo yechish ko'nikmalarini rivojlantirish dolzarb vazifa hisoblanadi. Funksional savodxonlik – o'quvchining kundalik hayot va professional faoliyatda o'z bilim va ko'nikmalarini amaliy tarzda qo'llay olish qobiliyati bo'lib, u matematik, ilmiy va texnologik tafakkur elementlarini o'z ichiga oladi.

Muammo yechish ko'nikmalari esa murakkab vaziyatlarni tahlil qilish, turli yechimlarni ishlab chiqish va eng optimal yechimni tanlash qobiliyatini o'z ichiga oladi. Shu nuqtai nazardan, muammo yechish va funksional savodxonlik bir-birini to'ldiruvchi pedagogik kategoriya sifatida qaraladi.

STEAM yondashuvi esa fanlararo integratsiya va interfaol metodlarni birlashtirib, o'quvchilarga nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi. Bu yondashuv o'quvchilarda:

Muammoli vaziyatlarni aniqlash va tahlil qilish;

Turli yechimlarni ishlab chiqish va solishtirish;

Optimal yechimni tanlash va qaror qabul qilish qobiliyatlarini shakllantirish;

Fanlararo tafakkur va kreativ yondashuv ko'nikmalarini rivojlantirish;

Mustaqil va ijtimoiy muloqot orqali bilim almashish ko'nikmalarini oshirish;

kabi kognitiv va amaliy ko'nikmalarni rivojlantiradi. Shu bois, STEAM yondashuvi funksional savodxonlik va muammo yechish ko'nikmalarini uzviy bog'lovchi samarali pedagogik vosita hisoblanadi.

Date: 19th January-2026

Tadqiqot maqsadi: STEAM yondashuvi asosida funksional savodxonlik va muammo yechish ko'nikmalarining uzviy bog'liqligini aniqlash va tahlil qilish.

Tadqiqot vazifalari:

STEAM yondashuvining nazariy asoslarini ilmiy jihatdan tahlil qilish;

Funksional savodxonlik va muammo yechish ko'nikmalarini pedagogik nuqtai nazardan uzviy bog'lashni o'rganish;

STEAM metodikasi orqali o'quvchilarning kognitiv, ijodiy va amaliy kompetensiyalarini rivojlantirish;

Muammoli vaziyatlarda o'quvchilarning qaror qabul qilish va yechim topish ko'nikmalarini o'rganish.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, STEAM yondashuvi funksional savodxonlik va muammo yechish ko'nikmalarini bir-birini uzviy to'ldiruvchi tarzda rivojlantiradi. Muammoli vaziyatlar misolida STEAM faoliyati o'quvchilarda quyidagi ko'nikmalarni sezilarli darajada shakllantiradi:

Nazariy bilimlarni amaliy faoliyatga tatbiq etish – o'quvchilar o'z bilimlarini real hayotiy va ilmiy vaziyatlarda qo'llay olish qobiliyatiga ega bo'ladilar;

Turli yechimlarni ishlab chiqish va tanlash ko'nikmalarini shakllantirish – murakkab vaziyatlarda muqobil echimlarni tahlil qilish va eng optimal variantni tanlash qobiliyati rivojlanadi;

Mustaqil fikrlash va ijodiy tafakkur qobiliyatini oshirish – o'quvchilar muammolarni erkin va ijodiy yondashuv bilan hal qilishga o'rganadilar;

Fanlararo integratsiya va tahliliy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish – o'quvchilar turli fanlararo bilimlarni birlashtirish va ularni mantiqiy tahlil asosida qo'llashni o'rganadilar;

Kognitiv, ijtimoiy va kommunikativ kompetensiyalarni mustahkamlash – o'quv jarayonida jamoaviy ishlash, fikr almashish va muloqot orqali bilimni chuqurlashtirish ko'nikmalari rivojlanadi;

Kreativ yondashuv va muammoli vaziyatlarda qaror qabul qilish qobiliyatini oshirish – o'quvchilar murakkab muammolarga innovatsion va original yechimlarni ishlab chiqishga o'rganadilar.

Shu bilan birga, pedagogik amaliyotda STEAM yondashuvini qo'llash o'quvchilarning kognitiv va amaliy kompetensiyalarini uzviy ravishda mustahkamlashning samarali vositasi sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, funksional savodxonlik va muammo yechish ko'nikmalari STEAM faoliyati orqali bir-birini uzviy to'ldiradi va o'quv jarayonida kompleks tarzda rivojlantiriladi.

Bundan tashqari, STEAM yondashuvi nafaqat o'quvchilarning fan bilimlarini chuqurlashtirishga xizmat qilmay, balki ularni muammoli vaziyatlarni tizimli tahlil qilish, turli qaror variantlarini solishtirish va samarali tanlov qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga ham yordam beradi. Shu nuqtai nazardan, STEAM metodikasi zamonaviy ta'limda nafaqat pedagogik innovatsiya, balki o'quvchilarda kompleks va funksional bilimlarni shakllantirishning muhim strategik vositasi hisoblanadi.

Date: 19th January-2026

Xulosa qilib aytganda, STEAM yondashuvi o'quvchilarning nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lash, mustaqil fikrlash va kreativ tafakkur ko'nikmalarini rivojlantirish, fanlararo integratsiyani amalga oshirish va muammoli vaziyatlarni samarali yechish kabi jihatlarni bir vaqtning o'zida rivojlantirish imkonini beradi. Shu bois, STEAM ta'limini pedagogik jarayonga tizimli ravishda integratsiyalash zamonaviy ta'lim sifati va innovatsion pedagogik yondashuvni ta'minlashning ajralmas sharti sifatida qaraladi.

